

חתולים: שחור או לבן

בבא קמא פ ע"ב

"אתא שונרא קטעיה לידא דינוקא נפק רב ודרש חתול מותר להורגו ואסור לקיימו... רבי שמעון בן אלעזר אומר מגדלין כלבים כופרין וחתולין וקופין וחולדות סנאים מפני שעשוין לנקר את הבית לא קשיא הא באוכמא הא בחיורא". (בבא קמא פ ע"ב)

פירוש: חתול הגיע וקטע את ידו של ילד קטן. רב יצא ודרש, מותר להרוג חתול ואסור לגדלו. ר' שמעון בן אלעזר אומר מותר לגדל כלבים, חתולים, קופים וחולדות סנאים מאחר ומשתמשים בהם כדי לנקות את הבית (מעכברים ותולעים), הגמרא מיישבת את הסתירה בכך שאומרת, שזה שהתיר לגדל חתולים, התכוון לחתולים שחורים, וזה שאסר לגדל חתולים התכוון לחתולים לבנים. רש"י מסביר שחתולים לבנים נוטים לפגוע בבני אדם, וחתולים שחורים אינם מזיקים.

שאלה:

מהו הבסיס להבדל בין רמת הסיכון של החתולים, ע"פ צבעם? על פי האגדה, חתול שחור הוא סימן למזל רע. מה רע בחתולים לבנים?

תשובות:

1. הצבע הוא לא הגורם המכריע, אלא הזן של החתולים. בשפת הגמרא, חתולים הכוונה לסוג מסוים, ולא לחתול הביתי שאנו מכירים. ההתייחסות לחתולים, היא לאותם אלו שהיו מוכרים לאנשים באותו מקום. יתכן וליונקים המסוכנים יותר היה עור בהיר יותר משהיה לחתול הרגיל.

2. בתקופת הגמרא, החתולים עדיין לא היו לגמרי מבויתים. בחלקם היו פראים לגמרי, וחלקם היו מוחזקים בבתיים. חתולים לבנים, או בהירים, היו קרובים יותר לחתולים הפראים, כמו למשל זן ה"פליס ליביקה" ו"פליס קרקל". על כן הורה רב שחתולים אלו יקראו חיות טרף לכל דבר. גם חתול שחור שהוא בן תערובת להורה לבן, נחשב מסוכן בגלל התכונות שירש מאבותיו הקדמונים. (עדין שטיינזלץ)

3. המלך המצרי אוסורקון ה-22, החזיק חתול לבן בתוך מקדש מיוחד, וייחס לו כוחות שמימיים ועל טבעיים. בתקופה זו עבדו לחתול הלבן

בתור אל, ויחסו לו תכונות של טוהר, מזל, אור וטוב. האלים החתולים היו שווים לשמש, לירח, ולאדמה. העונש על הריגת חתול היה מוות.

4. על אף שבעידן המודרני מקובל ברוב ארצות אירופה, ארה"ב ואסיה, שחתול שחור הוא סימן למזל רע, באנגליה ובאוסטרליה החתול השחור נחשב כמביא מזל טוב. לפי תיאוריה אחת, החתול הלבן נחשב בעל מזל רע בגלל הדמיון שלו לרוח רפאים.

5. תשובת הגמרא לא נועדה לומר שיש להבדיל בין החתולים לפי צבעם, אלא שיש חתולים שהינם מסוכנים ויש חתולים שלא, וצריך לבדוק כל מקרה לגופו. למעשה, הרמב"ם והטור לא עורכים הכללה על פי צבע החתול. הרמב"ם והטור אומרים: "חתול רע שהורג את הקטנים" (רמב"ם, גזילה ואבידה, ט"ו, י"ז, טור, חושן משפט רס"ו, ו) השולחן ערוך (חושן משפט רס"ו, ד) גם הוא מביא זאת, אולם הוא מחליף את "הורג את הקטנים" ב"מזיק לקטנים" שזה יותר מתאים לנאמר בגמרא. הבדל נוסף הוא שהטור והשולחן ערוך לא כוללים את האיסור להחזיק חתול כזה.

6. בקרב החתולים הלבנים יש אחוז גבוה יותר של חרשות מאשר בשאר החתולים. פגם זה הוא גנטי והוא הוכח מדעית. יתכן וחסרון השמיעה, שהיא אחד המרכיבים המשמעותיים במנגנון ההגנה של החתולים, גורם להם להיות יותר אלימים ותוקפניים.

7. הכוונה היא לא לחתול לבן רגיל, אלא לחתול לבקן. חוסר במלנין ובפיגמנטים גורם לחתול הלבקן להיות לבן, ולא הזן שלו. חתולים מזן לבן יש להם מספר גווני עיניים, בעוד ללבקנים יש רק עיניים ורודות או תכולות. הם רגישים לאור והראיה שלהם חלשה מאחר ואין להם תפיסת עומק. דבר זה יכול לגרום לכך שחתולים אלו ייחשבו יותר אלימים או מסוכנים.

8. לאחר שהילד הותקף, רב חקר ובדק והגיע למסקנה שהחתול התוקף היה מזן של חתולים לבנים ומסוכנים עם מזג אכזרי. (מאירי) יש שני גרסאות של הרמב"ם, באחד מהם נכתב שהחתול "הרג" את הילדים, ובשני נאמר שהחתול "הורג" ילדים. יתכן שע"פ הנוסח הראשון, על החתול להיות מתמיד בפגיעתו.

9. העניין אינו קשור בצבע, וגם אינו קשור בחתולים דווקא. אלא הנקודה היא שיש לגרש חיות מזיקות. הערוך השולחן מתייחס לחתול אכזר כמו לכלב אכזר. (חושן משפט, רס"ו, ד)

10. טבע החיות השתנה מלפני אלפיים שנה. ההבדל שהיה קיים בזמן הגמרא כבר לא קיים היום. ר' שלמה לוריא (1510-1574) מסביר שעורכי הגמרא לא הביאו הבדל זה, מאחר והוא כבר לא היה קיים, כשם שאנו כבר לא עוסקים בנושא נחש שהשאיר את ארסו במים גלויים. (ים של שלמה, בבא קמא, ז, ל"ז)

11. הגימטריא של המילה "לבן" היא 82, כמו המילה "ויכום". הגימטריא של המילה "שחר" היא 508, כמו המילה "תקח". לכן אנו מכים את החתולים הלבנים ולוקחים את השחורים.

שורה תחתונה:

"בית עם חתול זה בית מאושר" (פתגם איטלקי) אולם אולי עדיף חתול שחור על פני לבן.